

Zadnje, kar pozabijo, je to, da so sprejeti kot čuteča bitja

V preteklem letu smo zastavili projekt »Prostovoljstvo na varovanih oddelkih oseb z demenco«, katerega edini namen je izboljšati kvaliteto bivanja v javnih zavodih osebam s tem zloveščim obolenjem.

Varovani oddelki v javnih zavodih so fizično ločeni od vsega dogajanja v teh institucijah. Njihov namen je

povečati varnost oskrbovancev, hkrati pa to pomeni njihovo popolno izolacijo pred zunanjim svetom. Pomanjkanje dobre volje in preobremenjenost osebja na varovanih oddelkih

oskrbovancem onemogoča stike z običajnim utripom življenja v javnem zavodu in izven njega. Osiromašeni so za stike z osebami, ki jim lahko v celoti posvetijo in jih sprejemajo takšne kot so. Prav to nalogo smo si zadali prostovoljke in prostovoljci, ki smo se odločili za delo na teh oddelkih.

Naše dejavnosti so zelo raznolike: od individualnih obiskov tistih, ki preživljajo svoje dneve v posteljah, sprehodov v park, spremljanj na prireditvah v okviru javnega zavoda, pa do dela v skupinah, kjer se žogamo, šalimo, pogovarjamo, veliko smejemo in pojemo slovenske narodne pesmi, ki jih mladi ne poznajo več. Oskrbovanci z demenco pa se jih spomnijo še dolgo potem, ko že skoraj ne zanjo več govoriti. Veliko novih dejavnosti povezanih z glasbo in gibanjem so na oddelke vpeljale študentke pedagoške fakultete, ki so svojo prakso podaljšale v prostovoljsko delo.

Alzheimerjeva demenca oropa ljudi skoraj vsega – pozabijo, kdo so, kje so, kako hoditi, jesti in še marsikaj. Zadnje, kar pozabijo, je to, da so sprejeti kot čuteča bitja. Ne vedo naših imen, ne zakaj smo prostovoljke in prostovoljci z njimi, ne, da smo se srečali in pozdravili že pred nekaj minutami. Kljub temu se jim ustnice vedno, ko se srečamo z njimi, raztegnejo v nasmeh. Na nek svoj način nas prepoznajo in v sebi začutijo, da jim je bilo z nami lepo. Ko odhajamo iz oddelka, nesemo s seboj ta občutek tudi mi.

Vse, ki vas to področje zanima in ste pripravljeni sodelovati, vabimo, da nas pokličete na tel. 01 433 40 24 (kontaktna oseba je Nejc Šink) ali pišete na elektronska naslova: anacajanko@hotmail.com in nejc.sink@filantropija.org.

Vesele zgodbe demence

1. Svetovljanka

Ko je imela gospa Frančiška še dobro obdobje, je veselo hodila sprva s palico, nato pa s hujšo sama po avli in parku okrog doma. Takrat še ni bilo varovanega oddelka in se je lahko odpeljala z dvigalom kadarkoli je želela v druge prostore doma. Vedno je bila urejena in lepo oblečena. Govorila je več jezikov. Najraje francosko. Noben ji ni mogel uiti. Vse je ogovorila in z vsakim je želela pokramljati v enem od jezikov, ki jih je obvladala. Čeprav smo vsi malo popazili nanjo, nikoli se

ne ve kdaj se bi odločila odpraviti kam dlje, se je nekega dne zgodilo, da je pripeljal pred Dom taksi. Nihče ni opazil, da je gospa Frančiška sedla v taksi in se odpeljala. Kam drugam kot na Brnik. V preteklosti je zelo veliko potovala in to ji je še ostalo. Glede na njeno urejenost in vtis, ki ga je znala narediti taksist ni

posumil, da gospa ne ve kaj dela. Na letališču gospa ni hotele izstopiti, ne plačati. Povedala je, da bo plačala že njena hčer, ki ima dovolj denarja in vse njeno premoženje. Seveda so bili v domu presenečeni, ko jih je poklical razjarjeni taksist, ki mu je na koncu vendarle prišlo na misel, da je gospa Frančiška oskrbovanka Doma. Proti večeru jo je pripeljal nazaj, no potem so nanjo malo bolj popazili.

2. Če si »fon«, ti to ostane

Vedno smo bile skupaj: moja mama, jaz in gospa Terezka. Skupaj smo se sprehajale, prepevale in igrale domine. Gospa Terezka je rada govorila, moja mama pa je v glavnem le poslušala. Včasih je odtavala z mislimi nekam, pa se je spet vrnila, če je bilo dovolj zanimivo.

Reading magazines and counting sheep to pass the time away ... Hoping that tomorrow's gonna bring a smile home again
Images of palm tree's swaying in the wind on south beach ... Takes me back to better days, summer days the everglades in June
My brain, my poor brain ... My brain, my poor brain

Gospa Terezka mi je tisti dan hotele povedati, kako se je pisal njen ded in da je bil »fon«. Ker ji je govor že delal težave in prav tako spomin, nikakor ni mogla oblikovati besede »Lombardi«, enkrat je bilo »Langobardi«, drugič spet »Lobardi« in znova in znova je poizkušala.

Ker sva zelo živahno in glasno govorili, sva pritegnili mamino pozornost. Mama me je pocukala za rokav in vprašala: »Kaj pa govori tale?« Rekla sem, da o svojem

Nobenega pustnega torka nismo izpuštile. Vedno sem prinesla s seboj opremo za najmanj še tri osebe. Tisto leto sem oblekla mamo v »Babico«, gospo Terezko v »Rdečo kapico« in sebe v »Volka«. Ker si ni mogla niti mama niti gospa Terezka zapomniti, kaj zdaj me smo, sem vzela velike liste in nanje napisala »Babica«, »Volk« in »Rdeča kapica«. Pripela sem napise na vsako posebej. In ko je katera vprašala, »kaj sem že jaz?«, sem ji pokazala na list. Pa smo šle malo na sprehod v bližnjo okolico, da se poveselimo še s kom.

dedu. Gospa Terezka se je obrnila na mamo in jo vprašala »Ali ga poznate?« Mama je rekla »I, seveda«. Mama očitno ni razumela vsega in gospa Terezka reče, »Ali veste kako se je pisal?« Mama se prešerno nasmeje in reče »Ja Omahen?!«, to je bil priimek maminega deda. Gospa Frančiška se malo zamisli in reče »Res ne vem, mogoče se je res pisal Omahen, ampak »fon« je pa vseeno bil«, je pribila.

3. Ko pozabiš, da ne znaš hoditi..

Kako so naše ulice urejene za tiste na invalidskih vozičkih, ve samo tisti, ki je to izkusil. Z mamo sva večkrat odtavali do Tromostovja in tržnice. Zame je bilo to kar precej fizično naporno. Ko sem nekoč »telovadila« z vozičkom in skušala premostiti visok pločnik in priti na cestišče, ne da bi stresla mamo z vozička, me mama pogleda in reče: »Ali vstanem?«. »Joj, samo to ne!!«, sem ji rekla in pri vsej žalosti sem se od srca nasmejala. Mama seveda ni vedela, da ne zna več hoditi.

4. Pustne šeme

Ko smo čakale na prehodu za pešce je na nasprotni strani ceste stal gospodič, ki se je držal za drog ulične svetilke in po telefonu razlagal kaj vidi pred seboj in se krohotal tako iz srca, da smo se mu tudi me morale pridružiti. Saj smo bile res lepa skupina. Moja mama na vozičku kot babica v naslanjaču, ki gleda na svoje pletenja v naročju skozi očala v oblik sončnic, jaz veliki suhi volk z očmi na vzmeteh in poleg »Rdeča kapica« z hojco, na kateri so bili krofi. Vse pa z velikimi napisi: BABICA, VOLK, RDEČA KAPICA.

5. Red mora biti..

Ko je bila moja še pri nas doma, nekako ni mogla sprejeti tega da imamo domače živali v hiši. Vedno jih je spodila ven na balkon. Velikokrat smo ji povedali, da naj tega ne počne, ampak s tem je nadaljevala, pa četudi takrat, ko je mislila da nihče ne vidi. Ko sem jo potem, ko je bila že v Domu pripeljala popoldan domov, naše živalce tega niso pozabile. Ko smo mamo spravili preko stopnic v hišo in se je pojavila na glavnem vhodu, sta naši muc in kužek odkorakali k balkonskim vratom in čakali da jih mama vrže ven.

Ana Cajnko, Slovenska filantropija